

Шкроміда Н. Я.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7170-2497>

Ребрик Н. І.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4829-9531>

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА У КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

У статті досліджено основні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробничого підприємства в умовах екологічної відповідальності бізнесу. Визначено вплив екологічних факторів на формування витрат, що зумовлює необхідність переосмислення підходів до інформаційного забезпечення управлінських рішень. Запропоновано удосконалити облікову систему шляхом запровадження окремого аналітичного субрахунку «Екологічні витрати», із подальшим розподілом за функціональними напрямками. Обґрунтовано доцільність інтеграції екологічного обліку в систему управлінського обліку на засадах сталого розвитку. Розроблено концептуальну модель інтегрованого обліково-аналітичного забезпечення, що поєднує фінансові, екологічні та соціальні показники діяльності. Доведено, що цифровізація обліку та ESG-підходи забезпечують ефективне управління витратами підприємства.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, екологічні витрати, управління витратами, сталий розвиток, аналітичний облік, ESG-звітність, цифровізація обліку.

Nadiia Shkromyda, Natalia Rebryk

Vasyl Stefanyk Carpathian National University

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR COST MANAGEMENT OF A MANUFACTURING ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS

The article examines the key aspects of accounting and analytical support for cost management of a manufacturing enterprise under the conditions of increasing environmental responsibility of business. Special attention is paid to the growing influence of environmental factors on the formation of enterprise costs, which necessitates a revision of traditional approaches to information support for managerial decision-making. It is established that environmental considerations are becoming an integral component of modern cost management systems, as they directly affect both operational efficiency and long-term sustainability of enterprises. The study proposes the improvement of the accounting system through the introduction of a separate analytical sub-account titled "Environmental Costs," with further classification according to functional areas. Such structuring allows for more accurate identification, accumulation, and analysis of environmentally related expenses, thereby enhancing transparency and the quality of internal reporting. The feasibility of integrating environmental accounting into the management accounting system is substantiated based on the principles of sustainable development, which require balancing economic, environmental, and social objectives. Furthermore, a conceptual model of integrated accounting and analytical support is developed. This model combines financial, environmental, and social performance indicators, ensuring a comprehensive approach to enterprise management and supporting the implementation of responsible business practices. The research emphasizes that the integration of these components contributes to better-informed managerial decisions and strengthens the strategic orientation of cost management. It is proven that the digitalization of accounting processes, along with the application of ESG approaches, ensures effective cost management within manufacturing enterprises. Digital tools facilitate timely data processing and analysis, while ESG principles promote accountability and long-term value creation.

Keywords: accounting and analytical support, environmental costs, cost management, sustainable development, analytical accounting, ESG reporting, digitalization of accounting, production enterprise.

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасні зміни у промисловому секторі України формуються під впливом сталого розвитку, європейської інтеграції та зростання вимог до екологічної відповідальності бізнесу. У цих умовах обліково-аналітичне забезпечення управління витратами вже не обмежується лише фіксацією господарських операцій, а поступово стає інструментом стратегічного управління та формування конкурентних переваг підприємства. Важливу роль у цьому відіграє якість облікової інформації, від якої залежить обґрунтованість управлінських рішень. Значення має не тільки наявність даних, а й їх повнота та можливість використання для аналізу витрат і результатів діяльності.

Окремо варто враховувати екологічний аспект діяльності виробничих підприємств, адже вони є основними споживачами ресурсів і джерелом впливу на довкілля. Екологічна відповідальність поступово переходить із добровільного рівня до обов'язкового через вимоги законодавства та ринкові умови, що робить необхідним відображення екологічних витрат в бухгалтерському обліку.

На практиці ж екологічні витрати часто не виділяються окремо, а включаються до загальновиробничих або адміністративних витрат. Це ускладнює їх аналіз і знижує якість управлінської інформації. У результаті підприємства отримують неповну картину щодо реальних витрат на екологічні заходи.

Отже, основна проблема полягає у недостатній деталізації та інтеграції екологічної складової в систему обліку і аналізу витрат. Це обмежує можливість управління ресурсами та ускладнює впровадження екологічно орієнтованих стратегій розвитку підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробничого підприємства в умовах екологічної відповідальності бізнесу виступає важливим інструментом реалізації концепції сталого розвитку, забезпечуючи інтеграцію екологічних аспектів у систему формування та аналізу витрат. Його розвиток зумовлений необхідністю інформаційного відображення впливу виробничої діяльності на довкілля та прийняття управлінських рішень, орієнтованих на ресурсоефективність і екологічну збалансованість. З огляду на це, дана проблематика активно розглядається у сучасних наукових дослідженнях, що потребує узагальнення існуючих підходів.

Серед вітчизняних науковців значну увагу проблемі обліково-аналітичного забезпечення управління витратами приділяє В. В. Прядко, який розглядає його як «забезпечення стейкхолдерів та емітентів корпоративних прав специфічною інформацією, необхідною для мінімізації фінансових ризиків та оптимізації виробничих витрат» [7, с. 266]. Подібно-

го підходу дотримується Т. А. Гоголь, яка визначає його як «організацію процесу збору, обробки, узагальнення і збереження інформації, а також координацію її руху між структурними підрозділами та зовнішнім середовищем» [4, с. 41].

Узагальнюючи підходи науковців, О. В. Оляднічук та О. Д. Підлубна визначають обліково-аналітичне забезпечення управління витратами як «послідовне, безперервне та цілеспрямоване формування інформаційних потоків, які використовуються при здійсненні економічного аналізу, поточного та стратегічного планування, внутрішнього та зовнішнього контролю з метою оптимізації витрат та прийняття виважених управлінських рішень» [6, с. 148].

Поряд із цим, питання обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств досліджується у працях багатьох вітчизняних науковців, зокрема: Нагірської К. Є., Бутинця Ф. Ф., Краснікової Н. Г., Юзви Р. П., Волощук О. В., Гудзинського О. Д., Савчука В. К., Пахомової Т. М. та інших, які акцентують увагу на інтеграції облікової та аналітичної інформації як основи ефективного управління витратами, підвищення якості управлінських рішень та результативності діяльності підприємств.

Попри значну кількість наукових напрацювань у цій сфері, недостатньо дослідженими залишаються питання удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами в умовах екологічної відповідальності бізнесу та сталого розвитку. Потребують подальшого опрацювання інтеграція екологічної складової в облік витрат, формування релевантної аналітичної інформації для оцінювання впливу діяльності на довкілля, а також удосконалення інструментарію прийняття управлінських рішень з урахуванням екологічних і ресурсних обмежень.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних та прикладних засад обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробничого підприємства в умовах екологічної відповідальності бізнесу та сталого розвитку, з акцентом на дослідженні впливу екологічних факторів на формування витрат, удосконаленні обліку екологічних витрат та визначенні напрямів інтеграції екологічного обліку, цифровізації обліково-аналітичних процесів і впровадження нефінансової звітності як основи формування ефективної моделі управління витратами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку промислового сектору характеризується поступовим переходом від пріоритету виключно економічної ефективності до концепції екологічної відповідальності бізнесу. У цих умовах зростає значення інтеграції екологічних аспектів у систему управління підприємством, що зумовлює необхідність переосмислення підходів до форму-

вання інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробничого підприємства має комплексний характер і виконує не лише функцію фіксації витрат, а й слугує інформаційно-аналітичною основою для прийняття управлінських рішень. Його зміст полягає у відображенні екологічних аспектів діяльності підприємства через систему облікових та аналітичних показників, що дає змогу оцінювати екологічні ризики та результативність природоохоронних заходів. У цьому контексті удосконалення методичного інструментарію обліку витрат у межах екологічної відповідальності підприємства є важливою умовою формування більш прозорої звітності та підвищення рівня екологічної орієнтованості управління.

У цьому контексті важливим є дослідження впливу екологічних факторів на формування витрат виробничих підприємств, оскільки вони суттєво визначають їх структуру, рівень і динаміку в сучасних умовах господарювання. Системний підхід до управління передбачає поділ факторів на зовнішні та внутрішні [3, с. 81–82]. Екологічні фактори займають у цій системі особливе місце, оскільки трансформу-

ють екологічні вимоги у фінансові зобов'язання та операційні витрати, що обумовлює необхідність їх розгляду в розрізі зовнішніх і внутрішніх впливів.

До зовнішніх екологічних факторів, що впливають на витрати підприємств, належать екологічне законодавство, міжнародні стандарти сталого розвитку, Європейський зелений курс (European Green Deal), екологічна сертифікація, суспільний та інвесторський тиск, а також воєнно-екологічні наслідки. Вони зумовлюють додаткові витрати на модернізацію виробництва, енергоефективні технології, екологічний контроль і відновлення діяльності.

Внутрішні екологічні фактори визначаються рівнем технологічного розвитку, організацією виробництва та ресурсозбереженням. Впровадження енергоефективних технологій і модернізація обладнання зменшують екологічне навантаження, але потребують інвестицій і впливають на собівартість продукції; важливу роль відіграє також обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. Узагальнення екологічних факторів подано на рис. 1.

Таким чином, екологічні фактори формують комплексний вплив на витрати виробничого підприємства, що узагальнено представлено на рис. 1, охоплюючи як вимоги екологічного законодавства

Рис. 1. Екологічні фактори, що впливають на формування витрат підприємства

Джерело: сформовано авторами

та суспільний тиск, так і внутрішні особливості організації виробництва та рівень технологічного розвитку. Їх дія проявляється не лише у зростанні загального обсягу витрат, але й у зміні їх структури, зокрема через збільшення частки витрат екологічного спрямування. Це зумовлює необхідність їх чіткої ідентифікації, систематизації та відображення в межах обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємства.

З урахуванням зазначеного, особливої актуальності набуває питання відображення екологічних витрат у системі бухгалтерського обліку, оскільки саме вона забезпечує формування достовірної інформаційної бази для управління витратами підприємства. У цьому контексті екологічні витрати доцільно розглядати як окремий об'єкт обліку, що потребує чіткої ідентифікації, систематизації та належного відображення у фінансовій і управлінській звітності.

У науковій літературі екологічні витрати трактуються як «об'єкт бухгалтерського обліку та представляють собою зменшення економічних вигід у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань з метою оптимізації процесів природокористування на підприємстві та усунення наслідків негативного впливу його діяльності на оточуюче природне середовище» [2, с. 2]. Вони включають витрати на впровадження природоохоронних заходів, очищення викидів, поводження з відходами, екологічний моніторинг та інші заходи, спрямовані на забезпечення екологічної безпеки. Враховуючи їх різноплановий характер, екологічні витрати потребують належної систематизації та виокремлення в обліковій системі підприємства.

Екологічний облік у сучасних умовах активно розвивається на міжнародному рівні та набуває дедалі більшого значення в системі управління підприємствами. Його впровадження та поширення підтримується провідними професійними організаціями, зокрема International Federation of Accountants, Association of Chartered Certified Accountants та Chartered Institute of Management Accountants, які розробляють методичні рекомендації та сприяють інтеграції екологічних аспектів у практику бухгалтерського обліку [5, с. 70].

У практиці вітчизняних підприємств облік екологічних витрат залишається недостатньо систематизованим: вони часто не виокремлюються із загальної сукупності витрат, що ускладнює отримання достовірної інформації про їх обсяги, структуру та напрями використання і знижує ефективність управлінських рішень та оцінювання екологічного навантаження. Такі витрати пов'язані з виробничим процесом і включаються до собівартості продукції, при цьому можуть класифікуватися як прямі витрати (за

безпосереднього зв'язку з конкретною продукцією) або як загальновиробничі з подальшим їх розподілом між калькуляційними об'єктами.

Екологічні витрати можуть належати як до прямих, так і до непрямих залежно від їх характеру, місця виникнення та центрів відповідальності. Вони відображаються на рахунку 23 «Виробництво» у разі безпосереднього зв'язку з виготовленням конкретної продукції, або на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» – якщо стосуються кількох видів продукції (зокрема витрати на утилізацію відходів, ремонт природоохоронного обладнання, плату за використання ресурсів). У другому випадку такі витрати підлягають розподілу між об'єктами калькулювання за обраною базою, визначеною обліковою політикою підприємства [2, с. 6].

У чинному Плані рахунків немає окремого рахунка для узагальнення в обліку екологічних витрат. Тому з цією метою доцільно розширити аналітичний облік в межах рахунку 23 «Виробництво» з виділенням окремого субрахунка 231.1 «Екологічні витрати». Такий підхід забезпечує акумулювання витрат на природоохоронні заходи, зокрема зменшення викидів, утилізацію відходів та екологічний моніторинг. Це дає змогу чітко ідентифікувати екологічну складову у структурі виробничих витрат.

Подальша деталізація витрат за напрямами екологічної діяльності формує багаторівневу структуру обліку. Вона підвищує якість інформаційного забезпечення управлінських рішень. Крім того, це дозволяє точніше визначати собівартість продукції та оцінювати рівень екологічного навантаження.

Додатково слід зазначити, що впровадження даного підходу потребує адаптації внутрішньої облікової політики підприємства. Зокрема, необхідним є визначення критеріїв віднесення витрат до екологічних, а також розроблення внутрішніх регламентів їх документального оформлення та відображення в обліку. Це забезпечить єдину методологічну базу для ідентифікації та групування екологічних витрат.

Запропонований підхід забезпечує систематизацію екологічних витрат у розрізі напрямів природоохоронної діяльності та рівнів управління. Це дозволяє підвищити деталізацію облікової інформації та її аналітичну цінність для внутрішніх користувачів. Узагальнена структура субрахунка у табл. 1.

Запропонована структура аналітичних рахунків забезпечує комплексне охоплення основних напрямів екологічної діяльності підприємства та дозволяє систематизувати екологічні витрати за функціональними ознаками.

Водночас існуюча практика обліку екологічних витрат має низку проблемних аспектів, що зумовлює необхідність їх систематизації. Узагальнена структура основних проблем подана на рис. 2.

Структурна модель обліку екологічних витрат у системі субрахунка 231.1 «Екологічні витрати»

Рак. 231.1 «Екологічні витрати»	231.1 «Витрати на охорону атмосферного повітря»	231.11 «Витрати на встановлення фільтраційного обладнання» 231.12 «Витрати на обслуговування очисних установок» 231.13 «Витрати на моніторинг викидів» 231.14 «Плата за викиди забруднюючих речовин» 231.15 «Витрати на зменшення вуглецевого сліду» 231.16 «Інші витрати на охорону атмосферного повітря»
	231.2 «Витрати на охорону водних ресурсів»	231.21 «Очищення стічних вод» 231.22 «Утримання водоочисних споруд» 231.23 «Моніторинг якості води» 231.24 «Плата за спеціальне водокористування» 231.25 «Впровадження водозберігаючих технологій»
	231.3 «Витрати на поводження з відходами»	231.31 «Збір та сортування відходів» 231.32 «Транспортування відходів» 231.33 «Утилізація та переробка відходів» 231.34 «Захоронення відходів» 231.35 «Придбання контейнерів та обладнання» 231.36 «Оплата послуг спеціалізованих підприємств»
	231.4 «Витрати на охорону земельних ресурсів»	231.41 «Рекультивация земель» 231.42 «Захист ґрунтів від забруднення» 231.43 «Ліквідація наслідків екологічного забруднення» 231.44 «Моніторинг стану ґрунтів»
	231.5 «Витрати на енергозбереження та ресурсоефективність»	231.51 «Впровадження енергозберігаючих технологій» 231.52 «Модернізація обладнання» 231.53 «Використання альтернативних джерел енергії» 231.54 «Енергоаудит»
	231.6 «Витрати на екологічний менеджмент та аудит»	231.61 «Проведення екологічного аудиту» 231.62 «Сертифікація» 231.63 «Розробка екологічної політики підприємства» 231.64 «Консультаційні послуги»
	231.7 «Витрати на екологічні податки та платежі»	231.71 «Екологічний податок» 231.72 «Плата за розміщення відходів» 231.73 «Штрафи за порушення екологічного законодавства» 231.74 «Інші обов'язкові платежі»
	231.8 «Витрати на екологічні інновації»	231.81 «Дослідження та розробки» 231.82 «Впровадження «зелених» технологій» 231.83 «Екологічна модернізація виробництва»
	231.9 «Інші екологічні витрати»	231.91 «Екологічне навчання та підвищення кваліфікації персоналу» 231.92 «Інформаційно-просвітницькі та рекламні заходи екологічного спрямування» 231.93 «Добровільні екологічні ініціативи» 231.94 «Страховання екологічних ризиків»

Джерело: сформовано авторами

По-перше, існує проблема недосконалості методології екологічного обліку, оскільки багато підприємств використовують несумісні підходи, що обмежує можливість повного відстеження впливу на навколишнє середовище

По-друге, спостерігається недостатній рівень автоматизації процесів екологічного обліку, що зумовлює неефективність ручного обліку, його трудомісткість, а також призводить до помилок і затримок у отриманні інформації про екологічний вплив підприємства

По-третє, недостатній рівень кадрового забезпечення, оскільки багато підприємств стикаються з відсутністю кваліфікованих фахівців у цій сфері, що негативно впливає на якість та своєчасність формування інформації про екологічну діяльність підприємства

Рис. 2. Ключові проблеми управління екологічним обліком підприємств

Джерело: сформовано авторами на основі [9, с. 144]

Наведений рис. узагальнює ключові проблеми системи екологічного обліку підприємств, які доцільно класифікувати на методологічні, організаційно-технічні та кадрові. Така систематизація дозволяє комплексно оцінити чинники, що обмежують формування та використання інформації про екологічні витрати, зокрема недосконалість методології, недостатній рівень автоматизації та кадрові проблеми, що в сукупності знижує ефективність управління та обумовлює потребу вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення.

Важливим напрямом такого вдосконалення є інтеграція екологічного обліку в систему управлінського обліку, який у межах концепції sustainable management accounting забезпечує поєднання фінансових, екологічних і соціальних показників із їх вартісним вимірюванням. Використання методів life-cycle costing, environmental management accounting та аналізу «витрати–вигоди» дає змогу враховувати екологічні витрати на всіх етапах діяльності та переходити до підходу «економіка – екологія – соціум», підвищуючи обґрунтованість управлінських рішень [1, с. 72]. У цьому контексті екологічні витрати розглядаються як окремий об'єкт обліку, що включає витрати на вплив на довкілля та його захист, забезпечуючи повнішу оцінку екологічної складової діяльності підприємства [1, с. 74].

Ефективна інтеграція таких показників потребує цифровізації обліково-аналітичних процесів, що забезпечує автоматизований збір, обробку та аналіз даних про екологічні витрати. Використання ERP-систем, аналітичних платформ і технологій Big Data підвищує точність інформації та дозволяє формувати єдину базу даних для моніторингу витрат, оцінювання природоохоронних заходів і прийняття управлінських рішень.

Додатково посилення вимог інвесторів і регуляторів щодо прозорості діяльності підприємств, зокрема через впровадження Директиви ЄС про нефінансову звітність (NFRD), зумовлює розвиток ESG-звітності та розширення обліку нефінансових показників [8, с. 80]. Це спричиняє трансформацію бухгалтерського обліку в комплексну систему оцінювання фінансових, екологічних і соціальних аспектів діяльності, включаючи екологічні витрати, соціальні інвестиції та нефінансові ризики, що формує ширшу аналітичну базу управління [10, с. 140].

Таким чином, цифровізація та ESG-підходи змінюють систему управління витратами в умовах сталого розвитку, що зумовлює потребу у вдосконаленні методичних підходів до обліково-аналітичного забезпечення. Запропонована модель (рис. 3) передбачає об'єднання виробничих, екологічних і соціальних витрат у єдину систему, що дозволяє оцінювати не лише їх обсяг, а й вплив на довгострокову

стійкість підприємства, перетворюючи бухгалтерський облік із інструменту фіксації витрат на засіб управлінської підтримки.

У практичному аспекті це ускладнюється відсутністю уніфікованих підходів до інтеграції фінансових, соціальних та екологічних витрат у систему управління підприємством, що обмежує можливість оцінювання ефективності їх використання. Виходячи з цього, виникає потреба у розробленні методичних підходів до обліково-аналітичного забезпечення управління витратами, які забезпечують комплексне врахування всіх складових сталого розвитку. Схематично модель такого забезпечення представлена на рис. 3.

Головна мета запропонованої моделі полягає в об'єднанні виробничих, екологічних та соціальних витрат у єдину систему управління. Це дає змогу оцінювати не лише їх обсяг, а й вплив на довгостроковий розвиток і стабільність підприємства. У результаті бухгалтерський облік трансформується з інструмента фіксації витрат у інформаційну основу для обґрунтування управлінських рішень.

Важливим елементом моделі є формування системи показників оцінювання ефективності витрат у розрізі фінансової, екологічної та соціальної складових. Така система дає змогу здійснювати не лише ретроспективний аналіз витрат, але й прогнозувати їх вплив на ключові показники діяльності підприємства. Інтеграція обліково-аналітичної інформації створює підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації витрат, підвищення ресурсоефективності та зменшення екологічного навантаження. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню прозорості діяльності підприємства та зміцненню його позицій у системі сталого розвитку.

Реалізація такого підходу потребує трансформації облікової політики через запровадження аналітичних рахунків для виокремлення екологічних витрат (природоохоронні заходи, утилізація відходів) і соціальних інвестицій (охорона праці, розвиток персоналу), що забезпечує їх структурування за напрямками сталого розвитку та формування інформаційної бази для оцінювання ESG-ризиків. Інтеграція інструментів стратегічного управління витратами (Target-costing, Kaizen-costing) дозволяє враховувати екологічні обмеження на етапі проектування продукції, а застосування збалансованої системи показників, адаптованої до цілей сталого розвитку, сприяє оцінюванню ефективності соціально-екологічних ініціатив і переходу до проактивного управління ресурсами.

Висновки. У результаті проведеного дослідження узагальнено теоретичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробничих підприємств в умовах еколо-

Рис. 3. Концептуальна модель інтегрованого обліково-аналітичного забезпечення управління витратами

Джерело: сформовано авторами

гічної відповідальності бізнесу. Встановлено, що сучасні трансформаційні процеси, зумовлені вимогами сталого розвитку, європейської інтеграції та посиленням екологічного регулювання, сприяють переорієнтації бухгалтерського обліку з інструменту фіксації господарських операцій на важливий елемент стратегічного управління підприємством.

Встановлено, що екологічні фактори мають комплексний вплив на формування витрат, зокрема змінюють їх структуру, підвищують загальний рівень витрат та зумовлюють появу нових їх видів. Це обґрунтовує необхідність виокремлення екологічних витрат як самостійного об'єкта обліку, їх детальної ідентифікації та систематизації в межах облікової системи підприємства.

Обґрунтовано доцільність інтеграції екологічного обліку в систему управлінського обліку на засадах сталого розвитку, що передбачає поєднання

фінансових, екологічних і соціальних показників діяльності підприємства. Розроблена концептуальна модель інтегрованого обліково-аналітичного забезпечення дозволяє сформувати комплексну інформаційну базу для оцінювання ефективності витрат, прогнозування їх впливу на результати діяльності та підвищення рівня ресурсоефективності.

Таким чином, ключовими чинниками підвищення ефективності управління витратами є цифровізація обліково-аналітичних процесів та впровадження ESG-підходів, які забезпечують оперативність, достовірність і комплексність інформації, а також сприяють формуванню інтегрованої звітності. Разом із тим, виявлено низку проблем, зокрема недосконалість методології екологічного обліку, недостатній рівень автоматизації та кадрового забезпечення, що стримують розвиток ефективної системи управління витратами.

Література:

1. Гавриленко В., Чиж В., Демиденко С., Камішний Є. Інтегрування управлінського обліку в механізми організаційно-економічного забезпечення сталого розвитку підприємств. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Том 26. Випуск 3(76). С. 68–79.
2. Ганусич В. О., Шевєря Я. В. Організація обліку екологічних витрат. *Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. Серія: Економіка, управління, безпека, технології*. 2023. № 1. Т. 2. DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2023-2-1-4>
3. Гнилянська О. В. Вивчення факторів впливу на організацію як процес управління підприємством. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2025. № 81. С. 80–89.
4. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія. Чернівці: Видавець Лозовий В.М., 2014. 384 с.
5. Колісник О. П., Гордієнко Т. В. Облік екологічних витрат у системі управління підприємством в умовах сталого розвитку. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук "Modern Economics"*. 2020. № 19. С. 69–75.
6. Оляднічук Н. В., Підлубна О. Д. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2024. № 1(2). С. 148–157.
7. Прядко В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 265–270.
8. Скрипник С. Адаптація систем управлінського обліку до сучасних викликів. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2 (53). С. 78–85.
9. Шарманська В. М., Блах О. М. Проблемні аспекти ефективності управління екологічним обліком підприємства. *Молодий вчений*. 2024. №1(125). С. 143–147.
10. Шкроміда В. В., Грубеляс А. Л. Вектори трансформації бухгалтерського обліку в умовах ESG-звітуння бізнесу. *Економіка, управління та адміністрування*. 2026. №1 (115). С. 138–145.

References:

1. Havrylenko V., Chyzh V., Demydenko S., Kamyshnyi Ye. (2025) Intehruvannia upravlinskoho obliku v mekhanizmy orhanizatsiino-ekonomichnoho zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstv [Integration of management accounting into mechanisms of organizational and economic support for sustainable development of enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Collection of Scientific Papers of Cherkasy State Technological University. Series: Economic Sciences*, vol. 26, no. 3(76), pp. 68–79. (in Ukrainian).
2. Hanusych V. O., Sheveria Ya. V. (2023) Orhanizatsiia obliku ekolohichnykh vytrat [Organization of environmental cost accounting]. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoi asotsiatsii naukovtsiv. Serii: Ekonomika, upravlinnia, bezpeka, tekhnolohii – Scientific Bulletin of the International Association of Scientists. Series: Economics, Management, Security, Technology*, vol. 2, no. 1, DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2023-2-1-4> (in Ukrainian).
3. Hnylianska O. V. (2025) Vyvchennia faktoriv vplyvu na orhanizatsiiu yak protses upravlinnia pidpriemstvom [Study of factors influencing organization as a process of enterprise management]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, no. 81, pp. 80–89. (in Ukrainian).
4. Hohol T. A. (2014) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia pidpriemstv maloho biznesu [Accounting and analytical support of small business management enterprises]: monohrafiia. Chernihiv: Vydavets Lozovyi V. M., 384 p. (in Ukrainian).
5. Kolisnyk O. P., Hordiienko T. V. (2020) Oblik ekolohichnykh vytrat u systemi upravlinnia pidpriemstvom v umovakh staloho rozvytku [Accounting of environmental costs in the enterprise management system under sustainable development conditions]. *Modern Economics*, no. 19, pp. 69–75. (in Ukrainian).
6. Oliadnichuk N. V., Pidlubna O. D. (2024) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia vytratamy vyrobnytstva produktsii tvarynnytstva [Accounting and analytical support for production cost management in livestock production]. *Internauka. Serii: Ekonomichni nauky – International Scientific Journal "Internauka". Series: Economic Sciences*, no. 1(2), pp. 148–157. (in Ukrainian).
7. Priadko V. V. (2018) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia vytratamy [Accounting and analytical support of cost management]. *Ekonomichniy analiz – Economic Analysis*, vol. 28, no. 4, pp. 265–270. (in Ukrainian).
8. Skrypnyk S. (2025) Adaptatsiia system upravlinskoho obliku do suchasnykh vyklykiv [Adaptation of management accounting systems to modern challenges]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Development of Economy*, no. 2(53), pp. 78–85. (in Ukrainian).
9. Sharmanska V. M., Blakh O. M. (2024) Problemni aspekty efektyvnosti upravlinnia ekolohichnym oblikom pidpriemstva [Problematic aspects of efficiency of environmental accounting management at enterprises]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, no. 1(125), pp. 143–147. (in Ukrainian).
10. Shkromyda V. V., Hrubelyas A. L. (2026) Vektory transformatsii bukhgalterskoho obliku v umovakh ESG-zvituvannia biznesu [Vectors of transformation of accounting under ESG reporting of business]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, Management and Administration*, no. 1(115), pp. 138–145. (in Ukrainian).

Дата надходження статті: 21.04.2026

Дата прийняття статті: 12.05.2026

Дата публікації статті: 29.06.2026